

Pyhittäjä Johannes Valamolaisen ja pyhän marttyyri ja tunnustaja Johannes Sonkajanrantalaisen ikonografia

Kanonisointityöryhmä, jonka työn tuloksena Konstantinopolin ekumeenisen patriarkaatin Pyhä Synodi liitti vuonna 2018 pyhien joukkoon sekä skeemaigumeni Johanneksen, että Johannes Karhapään, ei loppuraportissaan määritellyt miten uusia pyhiä tulisi kuvata ikoneissa. Myöskään piispainkokous ei tuolloin tehnyt kirjallista päätöstä asiasta. Kanonisointijuhlissa kannettiin esiin sekä pyhittäjä Johannes Valamolaista että marttyyri ja tunnustaja Johannes Sonkajanrantalaista esittävät pyhäinkuvat. Niiden esitystapa pohjautuu ortodoksisen kirkon vuosituhantiseen ikonografiseen traditioon ja piispainkokous oletti niiden toimivan esikuvana myös harrastuksenaan ikoneja maalaaville ja ikonimaalausta seurakunnissa opettaville.

On kuitenkin käynyt toisin ja teologista koulutusta saamattomat ja ikonografista perinnettä rajallisesti tuntevat maalarit ovat alkaneet muunnella kuvaustapoja ja lisäksi ikoneihin niihin kuulumattomia ja perinteelle vieraita attribuutteja.

Päätösesitys: Piispainkokous tähdentää pyhän Basileios Suuren opetukseen vedoten, (mitä sana on korvalle, sitä kuva on silmälle), että samalla tavalla kuin pyhien joukkoon liitettyjen liturgisia tekstejä ei saa ryhtyä muuttelemaan, niin ei myöskään pyhien joukkoon liitettyjen kuvausta saa muuttella ikoniin kuulumattomilla lisäyksillä.

Pyhittäjä Johannes Valamolainen tulee kuvata skeemamunkin asussa eikä liturgisessa jumalanpalveluspuvussa. Hänet kuvataan siunaamaan oikella kädellä ja pitämään vasemmassa kädessä kirjettä, jonka teksti on hänen itsensä lähettämästä kirjeestä. Pyhittäjä voidaan kuvata myös pyhän Nikodemos Athoslaisen tapaan kirjoittamassa.

Pyhä marttyyri ja tunnustaja Johannes Sonkajanrantalainen tulee kuvata edestäpäin yllään 1900-luvun alulle tyypillinen puku, liivi ja rusetti. Häntä ei sen sijaan tule kuvata paitahihasillaan tai punainen liina harteilla. Hänen oikeaan käteensä on kuvattava marttyyriudesta kertova risti ja vasen käsi koholla. Haluttaessa taustan tai sädekehän voi maalata sinoberinpunaiseksi muistuttamaan pyhän marttyyrikuolemasta. Marttyyri ja tunnustaja Johannesta ei liitetty pyhien joukkoon kirkonrakentajana vaan marttyyrinä, joten Sonkajanrannan kirkko tai sen vieressä toiminut koulu eivät ole hänen pyhyytensä attribuutteja. Jos pyhä Johannes Sonkajanrantalainen kuvataan kokovartaloisena kirkko ja koulu voidaan kuvata taustalle.

Perinteestä poikkeavia kuvauksia ei tule siunata ikoneiksi eikä asettaa kirkkoihin esille levittämään väärää tulkintaa. Kirkon tulee pitäytyä myös ikonografian osalta perinteessä ja soveltaa sitä vakiintuneella tavalla nykyaikaan.